

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE **26/2012 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om avskiljning och lagring av koldioxid och till lagar om ändring av miljöskyddslagen och 7 § i havsskyddslagen samt om godkännande av ändringarna i bilagorna II och III till konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i ändringarna som hör till området för lagstiftningen

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 maj 2012 regeringens proposition med förslag till lag om avskiljning och lagring av koldioxid och till lagar om ändring av miljöskyddslagen och 7 § i havsskyddslagen samt om godkännande av ändringarna i bilagorna II och III till konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i ändringarna som hör till området för lagstiftningen (RP 36/2012 rd) till miljöutskottet för beredning och bestämde samtidigt att ekonomiutskottet ska lämna utlåtande till miljöutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Tuija Talsi och lagstiftningsråd Tuomas Aarnio, miljöministeriet
- industriråd Timo Ritonummi, arbets- och näringsministeriet
- divisionschef Jarmo Kallio, Geologiska forskningscentralen
- branschdirektör Teija Lahti-Nuuttila, Tekes — utvecklingscentralen för teknologi och innovationer
- teamchef Antti Arasto, Teknologiska forskningscentralen VTT
- verkställande direktör Markus Kankaanpää, Cuycha Innovation Oy
- expert Joona Turtiainen, Finsk Energiindustri rf
- gruppchef Martti Kähkö, Teknologiindustrin rf
- professor Jussi Leveinen, Aalto-universitetet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Ekonomiutskottet har behandlat propositionen på de punkter som gäller genomförande av direktivet om geologisk lagring av koldioxid¹. Avskiljning och lagring av koldioxid är en av metoderna att nå EU:s ambitiösa minskningsmål för koldioxidutsläpp².

Det har gått långsammare att utveckla och ta i bruk teknik för avskiljning och lagring av koldioxid än man räknat med, men trots det bedömer experter att tekniken kommer att ha stor potential i framtiden. Därför gäller det att på alla sätt bidra till att driva fram ny teknik. Exempelvis lagstiftningen om utsläppshandel försöker ekonomiskt sporra till lagring av koldioxid. Enligt direktivet ska koldioxid som verifierats som avskild och geologiskt lagrad beaktas så att skyldigheten att överlämna utsläppsrätter inte gäller denna koldioxidmängd. Lagringen genererar alltså ekonomisk nytta, som blir större ju högre priset på utsläppsrätter stiger. Men verifieringen som avskild och geologiskt lagrad gäller endast koldioxid som transporterats via rörledningar. Nya transportformer (t.ex. fartygstransporter) och nya lagringsmetoder kan godkännas endast genom ett kommittéförfarande. Direktivet om utsläppshandel medger inte heller att man vid beräkningen av utsläppsrätter tar hänsyn till utsläpp från bionergianvändning som avskiljts.

Den potential som ligger i avskiljning och lagring av koldioxid har också uppmärksamats i statsrådets framtidsredogörelse om klimat- och energipolitiken³. Där sägs det att avskiljning och lagring av koldioxid ska utvecklas och testas i Finland. I synnerhet ska man undersöka möjligheterna att producera bioenergi så att negativa utsläppsnivåer nås med hjälp av avskiljning och lagring av koldioxid. Utskottet påpekar att vi har kunskap på hög nivå när det gäl-

ler avskiljning av koldioxid (t.ex. kraftpanneteknik, mät- och övervakningsteknik för utsläpp och mineralkarboneringsteknik). Forskning och utveckling inom sektorn bedrivs just nu bl.a. vid centret för strategisk energi- och miljökunskap (CLEEN Ab). Utskottet har försökt försäkra sig om att de nya bestämmelserna inte sätter stopp för att ta fram ny avskiljnings- och lagringsteknik.

Totalförbud. Regeringen föreslår att Finland utnyttjar den möjlighet direktivet erbjuder (artikel 4) att helt förbjuda permanent lagring av koldioxidströmmar genom injektion i underjordiska geologiska formationer eller i vattenpelaren. Förbudet föreslås gälla Finlands territorium och ekonomiska zon. Däremot kan koldioxid som avskiljts i Finland transporteras till andra EU-stater för lagring. Propositionen kan tolkas så att den inte lägger hinder i vägen för att utveckla nya avskiljningsmetoder där koldioxiden t.ex. binds till olika mineraler. Om den nya tekniken förutsätter geologisk lagring, kan lagringen ske inom Finlands territorium eller ekonomiska zon, förutsatt att lagen ändras.

Med den existerande tekniken är det helt uppenbart att det inte är säkert att permanent lagra koldioxid inom Finlands territorium eller ekonomiska zon. Det finns geologiska förutsättningar för lagring inom EU:s territorium, men lagringsprojekten har framskridit långsamt. Det är synd att direktivet inte tillåter lagring exempelvis inom EES-området, för i Norge används CCS-tekniken⁴ redan i stor skala.

Mellanlagring. Totalförbudet föreslås gälla endast permanent lagring. Däremot finns inga begränsningar för mellanlagring. Propositionens definition av mellanlagring är bred: lagring av koldioxid innan den transporteras för geologisk lagring. Lagen lägger dock fast kvalitetskrav för koldioxid i mellanlager (5 §) och regler för byggande av mellanlager (11 §). Utskottet menar att

¹ EkUU 19/2008 rd

² Att minska utsläppen av växthusgaser med 80 procent till 2050

³ SRR 8/2009

⁴ CCS, Carbon Dioxide Capture and Storage

propositionsmotiven inte ger ett fullgott svar på om mellanlagring kan ske i geologiska formationer. Enligt motiven (3 §, s. 26/II) gäller förbudet att lagra i geologiska formationer inte mellanlagring av koldioxid. Det framgår inte klart om man i detta sammanhang med mellanlagring avser mellanlagring av koldioxidmängder som understiger 100 000 ton eller mellanlagring över lag. I det senare fallet krävs det en precisering av definitionen av mellanlagring i 2 § "lagring av koldioxid innan den transporteras för *permanent* geologisk lagring" och av 3 §.

Forskningsfrämjande insatser. Totalförbudet mot permanent lagring gäller inte geologisk lagring av små mängder (mindre än 100 000 ton). Tanken är att på det här viset säkerställa förutsättningarna för forskning och teknikutveckling i Finland. Undantaget är viktigt, menar utskottet.

Även om den nuvarande tekniken inte medger att koldioxid lagras permanent i Finland, är

en reglering som helt utesluter permanent lagring enligt utskottets mening inte den bästa motiven för utveckling av ny teknik. En lagstiftning som t.ex. inkluderar ett tillståndsförfarande ger marknaden en tydligare signal om att myndigheterna kan reagera snabbt på möjligheterna med ny teknik. Med dagens teknik är principen i propositionen, att permanent CCS-lagring ska vara förbjuden, motiverad. Frågan bör som regeringen säger i propositionen (s. 18/I) tas upp till ny prövning om vi får ny teknik som tillåter permanent geologisk lagring av koldioxid inom Finlands territorium eller ekonomiska zon.

Ställningstagande

Ekonomiutskottet föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 30 maj 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Teuvo Hakkarainen /saf
James Hirvisaari /saf
Harri Jaskari /saml
Johanna Karimäki /gröna
Jukka Kärnä /sd

Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vänst
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /cent
Juha Sipilä /cent
Kaj Turunen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.